

Єва КРИВА

здобувачка освітньо-професійної програми
«Управління персоналом», ЗУНУ
Науковий керівник – Андрій КОЦУР, канд. екон. наук,
доцент, декан факультету економіки та управління
Західноукраїнського національного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ КОМАНД

У сучасних умовах глобалізації, цифровізації економіки та стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій віддалена робота стала невід'ємною складовою функціонування організацій різних сфер діяльності. Особливої актуальності це питання набуло в умовах пандемії COVID-19 та подальших трансформацій ринку праці, коли підприємства були змушені оперативно адаптуватися до нових форматів організації трудових процесів. У цьому контексті формування віртуальних команд виступає одним із ключових інструментів забезпечення безперервності бізнесу, підвищення гнучкості управління та ефективного використання людського капіталу.

Віртуальні команди, що функціонують на основі дистанційної взаємодії за допомогою цифрових платформ, характеризуються специфічними особливостями організації праці, комунікації та координації діяльності. Вони дозволяють залучати фахівців незалежно від їх географічного розташування, оптимізувати витрати підприємства та підвищувати продуктивність праці. Водночас формування та управління такими командами супроводжується низкою викликів, зокрема проблемами ефективною комунікації, формування довіри, підтримання мотивації персоналу та забезпечення командної згуртованості.

У сучасних умовах розвитку організацій та трансформації ринку праці спостерігається суттєве розширення типології команд, що функціонують у бізнес-середовищі. Особливого поширення набувають глобальні команди, які працюють у межах міжнародного бізнес-простору та характеризуються географічною розподіленістю й мультикультурністю. Водночас важливе місце серед сучасних організаційних форм займають віртуальні команди, діяльність яких базується на використанні цифрових технологій та інструментів

дистанційної комунікації. Такі команди забезпечують гнучкість і економію ресурсів, проте стикаються з проблемами ефективної взаємодії, підтримання мотивації персоналу та контролю результативності праці.

Сутність віртуальної команди полягає у формуванні групи фахівців, які співпрацюють для досягнення спільної мети, взаємодіючи переважно за допомогою цифрових засобів комунікації. На відміну від традиційних команд, члени віртуальної команди не обов'язково перебувають в одному фізичному просторі, а їхня взаємодія здійснюється через онлайн-платформи, корпоративні месенджери, системи відеоконференцій та управління проектами. Віртуальні команди характеризуються рядом специфічних ознак, серед яких просторова розподіленість, залежність від інформаційно-комунікаційних технологій, гнучкість організації праці, високий рівень автономії та мультикультурність.

У сучасному цифровому середовищі віддалена робота стала одним із ключових форматів організації праці, що забезпечує гнучкість, мобільність та підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Її поширення обумовлене розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, глобалізацією бізнесу та необхідністю адаптації організацій до кризових явищ. Організація віддаленої роботи має низку специфічних особливостей, які відрізняють її від традиційних форм зайнятості. Передусім вона базується на використанні цифрових інструментів комунікації та управління, таких як системи відеоконференцій, корпоративні месенджери та платформи управління проектами, що забезпечує безперервність робочих процесів незалежно від місця перебування працівників.

Важливою особливістю віддаленої роботи є гнучкість робочого часу та місця виконання завдань. Працівники отримують можливість самостійно організувати свій робочий графік, що сприяє підвищенню продуктивності праці та рівня задоволеності роботою. Водночас така свобода потребує високого рівня самодисципліни, відповідальності та навичок тайм-менеджменту. Умови віддаленої роботи також вимагають трансформації управлінських підходів і переходу від жорсткого контролю до управління за результатами. Особливого значення набуває розвиток цифрової культури спілкування, регулярність контактів та підтримання ефективної

командної взаємодії.

Формування віртуальних команд є складним і багатогранним процесом, що поєднує управлінські, організаційні та соціально-психологічні аспекти. Ефективне створення віртуальної команди неможливе без чіткого визначення її цілей і завдань. Важливим принципом є професійна відповідність учасників, яка передбачає формування команди з урахуванням компетентнісного підходу. Учасники повинні володіти не лише професійними знаннями, а й цифровими навичками, здатністю до самоорганізації та адаптивності до змін. Значну роль відіграє також технологічна забезпеченість, яка передбачає використання сучасних інформаційно-комунікаційних інструментів для організації ефективної взаємодії між учасниками команди.

Особливого значення в умовах віддаленої роботи набуває принцип комунікаційної відкритості, реалізація якого передбачає створення прозорого інформаційного середовища, у якому кожен учасник має доступ до необхідної інформації та може оперативно взаємодіяти з іншими членами команди. Важливим фактором ефективності є також довіра між учасниками, оскільки в умовах дистанційної роботи прямий контроль діяльності працівників є обмеженим. Формування довіри сприяє підвищенню мотивації, зниженню рівня конфліктності та покращенню результативності діяльності віртуальної команди.

Процес формування віртуальної команди відбувається поетапно. Початковим етапом є визначення цілей і завдань, що задає загальний напрям діяльності команди. Наступним етапом є підбір учасників з урахуванням професійних компетенцій та здатності працювати в умовах дистанційної взаємодії. Подальші етапи передбачають розподіл ролей, впровадження цифрових інструментів комунікації, налагодження взаємодії між учасниками та формування командної культури. Завершальним етапом є оцінка ефективності діяльності команди, що дозволяє виявити проблемні аспекти та вдосконалити процеси управління.

Отже, формування віртуальних команд у сучасних умовах виступає важливим напрямом розвитку системи управління персоналом. Використання цифрових технологій та віддалених форм взаємодії дозволяє підвищити гнучкість організації праці, оптимізувати використання людських ресурсів та забезпечити

адаптацію підприємств до сучасних умов цифрової трансформації. Водночас ефективність функціонування віртуальних команд залежить від рівня розвитку комунікації, цифрової культури, довіри між учасниками та використання сучасних управлінських підходів.

Список використаних джерел:

1. Гуменна О. В., Синиця М. А. Поведінкові аспекти функціонування віртуальних команд. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2021. № 44. С. 112-117.
2. Гуцуляк Н. П., Синиченко А. В. Сучасні технології командоутворення в умовах віддаленої роботи. *Економічний простір*. 2023. № 181. С. 169–174.